

— Եվ զորա շքմանը ֆերչերին տես օ
տուղու կիպի, սեվգիտաթը ասքերի
հենին պիր սուրեթի մունթազամատ
ճեղհեանը իշին, խորինն շքմանը ֆե
մեվգիթլերինն իբիշեր զապիրթտն միւ
րեքքեպ պիրեր սեվգ զօմիսիօնու
կեօնաեթիրմի տիր :

— Բուժէլիյի Շարգիտէ միւսթէլիկ
տաքէր իգամէսի մատտէսի , ումումէ
զանն օլունտուղու կիպի հալլ օլուն
մամըշ տըր , Բուսիտ տէվլէթի ասա
քիւրի Եահաննէնի , Պապը Ալինիս ար
ղուսու վէճհ իւն Բուժէլիյի Շարգիտ
տուխուլինէ մուխարիֆէթ իթմէքտէ
վէ Մուլգատ հէշուտիւրինի Թահքիւմ , վ
ճիպգիւտաւ Սէն Նիքօլատաւ քէմիս
կէրէթ իլէ իսթիհքերամաթ ինչա իյլէ
մէքտէ տիր :

(Յար)

տար թէվսի իտրմէսինէ պէնանը արդու իթմէսիլէ պէրապէր, Օսմանը մուրախ իտարը հագգլարընտա տախի նէգա. քէթլի պիր լիսան գուլանմը իտի : Մ. վատիկըն պալլեճա, տէվէթի Ա. ինէնին Եռնանիթիւն իւն ուղալաղընտա, պուստան, տէվէթի միւշա. րիւնյանըն էլտէ իտէնէկի մուհասէ. նաթ իւղէրինէ իտար իյլմիլ իտի : Պուստան պէրապէր գոնկըն, Պապը Ալի էլէ հիւքիւմէթը Եռնանիթիւն ուղալաճաճաղարը ինթիմալի ընչնաղարը տիգգաթա ալարադ, պու հայտէ, մուհագամ տէվէթիլերին թէ. վասսիթիլերին շարթ պէնան իթմիլ իտի : Պու թաթմիլէր տողրու չըգտը. լար, վէ տէվէթի Ալիէ, պէր մէնվալը սապըդ, մուհապէրաթը մուհաթիլ իթմէթ ինին, հիւ պիր շէյ Էսիւրկէմէ. միլ տիր : Ենայլէքի, պարը տիգգա. սըյա Էվրոքա տա մալիւմ օլան, վէ է. լէ կէլիւ հիւ պիր շէքի պուլունմանը պէնան էլտէ իտիլիտ տէյալ գանն օ. լունուրէն, էլտէն գաչան վէ գարըն. սընա չըգարըլաճադ ճէպրտէն պաշա. վասսիթ Եօք տուր կիպի կէօրիւնէն Օսմանը տիգգաթա, Եննիտէն պիր թագըմ թէրէտտիւտէր, թէնիլիւրէր վէ ինթիգաթէր իլէ աշիքտար վէ Եիւ. մանան օլմուշ տուր : Ինթէ պու տուր թիւրքիա իլէ իտիլէն սօն թէնիւրկէ. լերին սէմէրէսի, Պու թէնիւրկէր իւ. պաթ իթմիլ տիրէր քի, պիր թագ. Եիլի շէտիա վուգու պուլմաղգա, քէնաթիլի միւհապաթը, հաթթա քէնտիլիւն, իթաթընա մէյիլ օլմուշը միւհապաթը պիլէ ճէպրտէն վիրմէկէ ա. լըշմը օլան պիր հիւքիւմէթիւն հիւ պիր շէյ Էլտէ իտիլէմէ գիւղադաթ պու քէրէր տէվէթի Ալիէնին մէնիւտաթը, մէգ. քիւր ատաթթընտան վաղ կէչմէքիլի ի. ճապ իթտիրմէքտէ տիր : Տէվէթի միւ. շարիլէյա, Պէրլին մուհաչէնէսին տէ մուհաթէր օլան թապիհի հուսուսու Եռնանիթիւնա իթա իթմէթ իսթմէ. մէսիլէ, մէգքիւր մուհաչէնէսին իտիւ. ֆընտա պուլունմադտա տըր, վէ պու տալի, ալէադա տար տէվէթիլերին մէգ. քիւր մուհաչ տէյի թէնիւրկէն վէ գա. թիւն ինրա իթմէքիլէ հէր վէնէ իլէ չալըաղլարը պիր սըրաւա : Հալուր քի պու խուսուս էվէլէնէ ֆէնմ իտիլ. միլ օլմուշընտան, շիտի հէր քէսին մէրադը, Էվրոքանըն թութաճաղը մէս. լէք իւղէրինէ տիր : Էվրոքա, պու. մէսիլէնէ միւտալէնէ իթմէքիլէ գարար վիրմիլ մի տիր, վէ տէվէթիլեր,

միւշթիլէնէ քէն մի Եօքա միւնիթիւնէն մի հարէքէթ իտէնէքէր տիր : Ինթէ պուստանը պէնան իթմէքիլէ միւշ. քիւր տիր, վէ տիկէր թարաթտան շուրաթ ճայի սիւալ տըր քի, պու. միւտալէնէն սէ սուրէթիլ վուգու պու. լապիլէնէք տիր : Պապը Ալիէ թէհ. տիտաթ մը կէօթիլէրիլէնէք, Եօքա նաթիւմէ մը վէրիլէնէք տիր : Չանն իտէրիլ քի, պու պապտէ Պապը Ալի. Եի իսկիւթ ինին պիլ ճիւմէ թէտա. պիր իթթիլաղ օլունմուշ իսէտէ, հիւ պիր նէթիլէն հաթը իտիլէմէմիլ տիր : Պու հայտէ աճապա գուլվէյի ճէպ. րիւնէնէ մի, Եօքա Էվրոքանըն թէ. վասսիլէրիլէնէ մի միւրաճապ օլուն. նաճադ տըր : Հէր նէ տալի օլա, պիր աւ Էվէլ վէ շէտիտէն հարէքէթ իթմէթ լաղըմ տըր, զիւր Էլէր Եննի. տէն թէնիլիւրաթ վաղը օլուն իսէ, Եարգտա սուլհ ու միւտալէմէթիլ իս. լալ իտիլէնէկիլիտէն գօրգուլուր :

ՐԷ ԼԷՐՍՈՒՐՈՒՍ ԿՈՆԴԱԿԸ

Նաթը քի վաւ իթմիլ իտիք, ինթէ պու կիւն, վաթըմըդ իւղէն, պուստան շէնտ սէնէ ագտէմ միւթէվէֆա տա. գուգուսու Պիոս Բաթա թարաթթը. տան, միլէթիլիլիլի Գաթ օլիք գըսմընա կէօնտէրիլէն, վէ պիր թարաթթն մէգ. հէպ մաւտէսի ատա իլէ, գապուլ իթտիլի, վէ տիկէր թարաթթն տալի հուգուգ. վէ իմթիլիւրաթը միլէնէն մուղալէր տիր տիւրէնէք ընտա իլիւ. տիկի, վէ տէվէթիլ տալի քէնտի մէնաթիլիլէ մուղալիւր ատա իտէրէք, հալէա գապուլ իթմէքտէ օլունուր, մալիլմիւր ամէն օլան, վէ պուստա գիլ ու գալլէրէ սէպէպիլիլէ վիրէն մէգ. քիւր մահուս կոնգալէն էն մուհիմ ֆէրըալարըն, Ենիլ մէարիլ վէ մէ. րադա մալիլմիւր օլմադ, վէ միլէթի. միլ Գաթ օլիք գըսմընա, նիլէ սէնէ. լէրտէն պէրու տէվամ իտէկէլէն միւ. նադալարընը լաթըգըյա մուհաթ. մէ իտէպիլմէք իւղէն, պէր վէնէ զիւր տէրէք ու պէնան իտէրիլ :

... Ումուր քիլիսէ իւղէրինէ մալիք օլունուրուր հիւքիւմէթիլ ըն. սուլիլէ, վէ իշ պու Էմիւնմէմիլիլն աճքեւմը իթթիլաղլար, պալէաւտէ մուհաթէր սէլէթիլիլ Պիոսու զիլքի մէպուգ. Բէսուլի նաթիլէր իլէ իսթան. պօլտա մուգիւմ էրմէնիլէր քիլիսէսինի թէգիլն իթմիլ օլունուր սէրթիւթ, պօլուրգ. վէ մէթրօթիլիլէ իւնվան

վէ ըրւթ պէսիլի լաղլ վէ մահվ իտէ. րիլ, վէ Եիլէ օլ հիւքիւմէթիլիլ իթթիլաղլարնա, Ասիթանէնին րուհանի տայիլէսինի Կիլիկիա Բաթրիլիլիլիլէ միւհապտէն պիրլէտիրիլիլ, Էմր ու իրատէ իտէնէք քի, Եննի Բաթրիլիլ վէ իսլէֆիլիլ, Կիլիկիա Էրմէնի Բաթրիլիլ իւնվանըյա թէսմիլէ օլունուրուր, վէ պուստա Ասիթանէնէ գուսու իլէ գալիմ օլունուր. վէ Տէրիւտաթէթէն քիլիսէսինի տալի հիւքիւմ րուհանի նիղաճընա թէվիլիլիլ իտարէ իթ. սինիլ :

« Պուստան մաւտա, միւրաւ իտէ. րիլ քի, պու կիւն քի կիւն Կիլիկիա Բաթրիլիլիլիլիլ վէ Ասիթանէ սէրթիւ. գօպուլուրու հուսուսու նէ իսէ, պալէաւտէ մէսթիլ Բաթրիլիլիլիլ հուսուսու տալի ալի Էօլէ օլուն :

« Վէ Էլան սանքի միւհապտէն հիւտաթ թէլիլ վէ թաստիլ օլունմուշ օլան իշ պու Բաթրիլիլիլիլ ճանլարա միւթիլ, վէ քիլիսէ նիղաճ շէրհէլի Եալուս զայրը միւնիթաղամ հէյիլէթ. թիլտէ պուլունուր, պու Եիւղաթն զուհուրա կէլէն պիլիլէք վէ ալիմ մա. զարաթլարըն քիլիլիլ պէր թարաթ վէ միւնտէֆի օլմաթ ինին, պիլ իսթ. թը տէսթիլիլ, մալիլմիւր քէսիլիլիլ վէ հիւքիւմ Բէսուլիլիլ քիւմիլիլիլ. լէ, աղլէ Բէտէրէրտէն թանդիմ օլուն. նուր, իշ պու Գիւրսիլիլ-Եննիթիւն թաստիլ գըլընա Շարըն ալի վէ նէֆիլիլ, պու գալէաւտէ միւնիթէնա թուլմարադ, պալէաւտէ մէգքիւր Բաթ. րիլիլիլ, միւհապտէն վէ քէսմի. լէն ինրա օլունմադ իւղէն, քիլիսէ ինթիլաղլարա միւթալիլ պիր թագըմ պալլեճա գանուրա վէ նիղաճըն, իշ պու նաթիլիլ վէ հիւքիւմ Բէսու. իլիլիլիլիլ գուլվէթ վէ գարադ գա. թիլիլ իլէ Էմր իտէրիլ :

« Էվէլիլ, իւշ սէնէ մուգաւտէմ, պաղը Էրմէնի Բէհապիլիլ թարաթթը. տան վուգու պուլան իսթիլաւտէ մէպ. նի, միւթէվէֆա Գրիգոր Պետրոս սէ. քիլիլիլ մարթիլիլիլ 1851 թէնսին. տէ թարաթթը պարիտ օլան ըիլա. Ենթէ պիլիլ, իսլաթը ուսուլ վէ իսթիլիլ նիղամ օլարադ, թէլիլ վէ թանդիլ իտիլիլ, վէ վաճի իտաւաւտ մէպիլ պադաթ իսլար օլունան պիր Բէհապիլիլ մէնիլիլիլ, վէ պու վէսիլիլ իլէ մէնիլիլ մէգպուրէ զաննէն ալիտ օլան հուգուգ. վէ իմթիլիլաղլար, Բիւ. գօպուլուր վէ Բաթրիլիլիլ մէրթէպէ. սինէ թէլիլիլիլ մուղալիլ պուլուն :

տուրու ճիլէթիլ, լաղլ վէ իսթիլ ի. տէրիլ, Հաթէգա շաթէա Բաթրիլիլիլ մէգպուր տալիլիլաւ պու միսիլու իտաւա օլունան սայիլ մէնիլիլ թէլ. քիլի վուգու պուլմուշ իսէ, մահվ ի. տէրիլ, Էմր վէ իրատէ իտէրէք քի, ֆիւմապա օ միսիլու գանուսիլ մէն. իսլէր, Էրմէնի Բաթրիլիլիլ տալի. ինտէ ալա վէ գաթա թանդիլ վէ թէլիլ օլմաթընա Բաթրիլիլիլ մա. գաթը միւնիլ օլունուր, Բիւգ. պօլուր սըֆաթըն հայիլ վէ հաթիլ օլմաթն հիւ պիր քիսէ, միւնիլ օ. լան Բաթրիլիլիլ իտաթէնիլ թայիլիլ գըլընաճադ գալմադաթն ինթիլաղլար. նա ալա վէ գաթա դուրա ալմաւա սէլահիլիլ օլմաթն :

« Բաթրիլիլ ինթիլաղլարա գուրա աթմադ հուգուգ. վէ սէլահիլիլ, պիր Եալընըգ Բիւգօպուրա ալիտ վէ մաթուս օլուն, վէ Բիւգօպուրադ սըֆաթըն հայիլ օլմաթն Բէհապիլիլ վէ Բաթա կիւրուհու, պիր վէնէ իլէ վէ գաթիլէն միւտալէլ իտէմէսիլիլ. հէլէ տիւնէվէրաթն հիւ պիր քիսէ, հիւ պիր վէսիլ վէ պէնան վէ Եա. խոտ պիր միւնաւտէպէթիլ, պու ինթի. իապ մէսէլիլիլ գօրընը հիսուսար օլմաթն :

« Իսթիլիլ քի, Բաթրիլիլիլ Էմրիլ թալէպ վէ իսթիլաւտ, վէ Եննիթէն Բաթրիլիլիլ ինթիլաղլար, Եա պիլաթն. վէ Եալուս վաթթըն իսլա Բաթաթն, տան գապուլ օլունմաթըճա, վէ ա. տէթիլ իւղէն թաստիլ գըլընմաթըճա, վէ թաստիլիլ հալիլ Բէսուլիլ մէն. շուրալ իրալ օլունմաթըճա, պուն. տան պէօլիլ ինթիլաղլար օլունմադ Բաթրիլիլ, նէ քիւրսիլիլիլ տա. տէթիլիլ իւղէն օթուրապիլիլիլ, նէ տալի պիր Բաթրիլիլ մաթալաթիլա. զարը վէ գալմադա ինվանըյա, Բաթրիլիլիլ տալիլիլաւ պիր հուգուգ. Եա պիր հիւքիւմ րուհանի ինրա իտէ. պիլիլիլ, վէ պու պապտէ պուլուն մուղալիլիլ տէ հէր նէ աւտէթ վար ի. սէ, ճիւմէսինի օթաւտան գալմաթըճա մահվ վէ լաղլ իտէրիլ :

« Բաթրիլիլ միւհալիլիլ, վէլ վ պէր վէնէ մուհաթէր Գիւրսիլիլ-Եննիթէն թաստիլ տալիլ օլա, Գիւրսիլիլ-Են. ըրիլիլ պալէօնու ալմաթըճա, նէ Բիւգօպու Բէսու, նէ մէնիլ ինթիլիլ, նէ մեռն թագաթիլ, նէ քիլիսէ թէ. պէրիլաթը, վէ նէ տալիլ Բէհա. պիլիլ Բէսու թագաթիլ քէնտիլիլ ճա. յիլ օլապիլիլ :

ՍԵՐՍԵՐԻ ԵՆՀՈՒՍԻ

— 4 —

ԳԼՍՏԸ ԷՎՎԷԼ

ՊՕԳՕՆ ՊԼԱՆ ԽԱՆԸ

ՖԱՍԼԸ ԷՎՎԷԼ

ՄՕՐՕԳ

Մէղքիւր Բէսիլիլիլ պիր աղ Էօթէտէ, պութէրէպ Մօրօք ուն, հէման իտիլիլ Եննիլըդ գապուլ իտիլ իթմիլ, թապիա թըն իսթիլիլիլ, վէ անճադ պիր գուտ. ինթի իսթիլիլիլ մաղհար պուլունմաթը Է. սէրիլիլ օլարադ, հատտէն գիւտաթ թէ. հալիլիլ շաթան սուրէթիլ միւհիլիլ ինրաթըն միւթիլիլ օլմաթ ճիլիլիլ, Էն գիւտաթ վաչիլ հալմալարըն պիլ, մէր. գուսու շու գուտիլիլ, զարիլիլիլիլ, ալաթիլիլ սէր սա Բայ իտէմէտիլիլ, վէ մէրգուլ գահարը վուհուրու (ճանվէրիլ իլէ ճէնըլիլիլ) քէնտիլ գալիլիլ վէ ճէսա. Բէթիլիլ ինթար ինթիլիլիլ գիւտաթ, մա. շա. շա. Գաթալա աղլիլ իւղէն հալիլիլ. Էն ին իղլ ու Էնիլիլ թէլիլիլ ու թէգ. Էրտիլ ինթիլիլ մէսիլ, մէղքիլ հալմա.

նաթ իւղէրինտէ, ինրա իլիլիլիլ զուտըն. թիլ զարիլիլիլ, շուհուսու սաթըճա սա. Երլմաթը, սայիլ ալիլիլիլ պաչ ու պէնա. նընտան իսթիլիլ պուլունան, վէ Ֆրի. պուրիտա պաթըլիլ օլան տէրէր տուր. սու քիլիլիլիլ կէօթիլիլ տիր. Բէնիլիլ անպարըն իլիլիլ ալմաթը օլան պօտուրմ գաթուսուսան, Եալիլիլ, քէ. րէ, սէրթ. վէ նաթիլ գօգուրու պիր ըիւգ. կեար շըգմադտա, վէ արալըգ արալըգ տալիլ, զաթիլ գուլվէթիլ վէ կիւրիւ. տիլիլ պաղէն իսթիլաւտ, վէ պաղէն տալիլ իրի կէօթիլիլ հալմալարըն տըլը. լըլա Ենրէ տիւլիլ Եաթիլիլիլ զուհուրա կէլէն սէպիլ միսիլ, տիլա. շըլմադ շալմաթալար իլէ պէրապիր, տէ. րիլիլիլ տէրիլիլ սուրէք ալմա սէտալիլ ինթիլիլիլ քէնտիլ պուլունմաթը, վէ անպարըն իլիլիլիլ իսէ, Բէյալմաթիլ տէնիլիլ միւ. շէրիլիլ օլար Մօրօք նամ դահարը վու. հուստան պալըգա պիր քիսէ կէօթիլիլիլ տիր :

Մօրօք զըրգ Եալընտա, օրթա պօլու, արըգ աղալը վէ գիւտաթիլիլ գալիլիլ պիր աւտալ օլուլ, արգաթընտա իլիլ սիւնս վէ Եիւղիլ քան ըննիլիլիլ գըլմըդ վէ ուղուն պիր քիւրթէ տալմիլ, լէնէսի թալիլիլ սիլնաղ, ֆաթաթ, վաթիլ տալմիլիլիլ. տէն պիլու Եօքուրուգա իլիլիլ օլուն. զուստան գըլըլմըլ թուլ ըննիլիլ քէպ իթ. միլ, սաղարը սաթըն վէ գաթալիլ թա.

միլիլիլ մալիլաւ պուլունմաթը միսիլ. լու, հէմ սուրէք վէ հէմտէ սէրթ օլմաթ սէպիլիլիլ, ուսուլարընտան ալալը օ. տուն կիլիլ սաթաճաղա, վէ պուրու ին. ճէ հէմ սիլիլիլ վէ յիլիլ, վէ տիլարը տի. շարը շըգմը օլան Եալադ քէմիլիլիլ, սարընա շալար պէնաղ սաթըլ գաթաթ. մաղաւ, վէ մէրգուսու լէնէսի, կէօ. գաթալարըն գիւտաթ ալըգ վէ գիւտ. տէ գապարըլ օլմաթ ճիլիլիլ, կէօլիլ. րիլիլ պէնաղ շէլիլիլ օլուլ. զըր. շը. պէպէլիլիլիլ տիլարը տիւլիլ կիլիլ. կէօթիլիլիլիլ, պիր աճալիլ հէյիլիլ ըլալ իթմէթտէ, վէ ֆիլիլիլիլ սուրէթ. տէ տիլ տիլ պաղըլարը իսէ, հալմաւա. թըն իւղէրի տէ, հաղըգաթիլ պիր Էսէրի սիլիլ ու ինթիլ իրաւ իթմէթտէ պուլուն. մաղաւ իսէ տէ, պու ճիւմէ տալիլ Բէյ. գալիլիլ մէրգուլ, հալմաւաթը մէղպու. րիլ իթաթա կէթիլիլ զըլմընտա, Էթրաթընտա մէլիլալ վէ հաղը պուլուն. նան սիլիլիլ վէ Էնիլիլիլ իսթիլա. ինտէն, ալա սաթըլ նաղար իթմէթիլիլ տալիլ անլաղըլը տըր :

Մէրգուլ պիր քիլիլիլ Էօթիլիլ օ. թուրաթ, Էնիլիլ թէսպիլիլ իլէ, վէ զաթիլ սօթու աւտիլիլ միւթալիլ օ. լան սայիլ օեռնէճալար իլէ տուր պիր սանթըճա շաթաթա, վէ հիւնիլիլ քի. իլիլիլ իլէ գաթաթըլը օլան իլիլիլ հէմ իլիլիլ միւհիլիլ, վէ հէմ տէ իւ.

զէրիլիլ Եալընըգ հուգաթաթ տան միւրէթ. թէպ նիւմ օլար իլէ իտէրիլիլ Եաղըլըլ պիր շօգ մէլըլալ զարիլարը շըգաթաթը. տան, վէ մէղքիլ պօղլիլիլիլ պօղլիլիլ ալարադ, քիւրքիլիլիլ ճէպիլիլ գօպուգ. տան, վէ թէլըլիլ սանթըճալըն իլիլիլ հիւնէրիլ քիլիլ իլէ քիլիլիլիլիլ սօնու, Եննէ սանթըճաթը տալիլ Էվէլիլ կիլիլ իլիլիլիլիլ տան իսթիլիլ վաղ իթմէթտէ պուլունմաթ, վէ շու վուգուլիլ իսէ, Էյ. լէ թաթընտան սօնու, սաթ իտէրթ. րաւտէլիլիլ, Եիլալ թարաթթընտան Ֆրանտաւա աղըրու կէլիլիլ Եօլա, ի. քիսա Եաղընտա քէպիլ Մօրէն նամ պիր քիւլիլ քէպիլ պուլուն, վէ պիր թանիլիլ օլուլ, Ֆրօնպալան իսթիլ տիլ. մէլիլ մէլիլ օլան իսթաւ վուգու պուլ. միւշ տուր :

Պու հէնիլիլիլ պիր աղ սօնու, պիր. տէ Ենր ալմընտան իլիլիլիլիլ պուլունա պօղլուգ սէպիլ պիր կիւրիլիլիլ, պա. լէաւտէ գիլիլիլ անպար սարըլմաթա պալար, վէ անիլիլ Բէյալմաթիլ Մօր. գուլ, թէհաթիլիլ պիր սէ իլէ, վէ Եիւ. գիւնիլ պուրու գաթուսուսա տողրու շէ. վիլիլիլ :

— Նուտա, Եուտա (Ֆուգա) տա օլ. տէլիլ պաղըլմաթ իլիլիլիլ : Ու արաւա, Եիւրադա, թաթան Երաթըլիլ իլիլիլիլիլ կիլիլ հէլիլա. միլ վէ սաղըր սուրէթտէ պաղա պիր կիւ.

(St. Louis)